

Jag lärde känna Jan Guillou för ungefär ett år sedan, när han påbörjade en ex provtjänstgöring som reporter på tidningen Fib/Aktuellt. Redan efter den första veckan på tidningen började vi umgås mycket flitigt; om jag bortser från de dagar vi var på reportageresa kan jag påstå att vi umgicks praktiskt taget varje dag och kväll.

På dagarna västades vi på Fib/Aktuellts redaktion, Svarvargatan 14, på kvällarna brukade vi ~~vara~~ vara gäster på restaurang Tennstopet, Dalagatan, samt ~~en~~ club Artist, Drottninggatan.

Anledningen till att vi blev mycket goda vänner beror till stor del på att ~~Jan~~ Jan Guillou ~~är~~ har en som jag anser gedigen utbildning, han hade mycket att ge mig vid våra diskussioner. Jag å andra sidan har betydligt längre praktik än Jan i tidningsbranchen, därför tror jag han fick stort utbyte av de erfarenheter jag gav honom.

.Vad jag vet om Jan Guillous eventuella affärer med ryssarna är följande:

Jag tror det var en dag i november han var bjuden och gick till ett party på rysk a ambassaden i Stockholm. När jag några dagar efter partyt träffade honom (jag ~~h~~ hade varit på reportageresa några dagar) berättade han mycket entusiastiskt om att trodde sig ha stora möjligheter att kunna göra en exklusiv reportageresa i Sovjetunionen. Han skulle träffa en ryss för att diskutera den saken sa han, en ryss som på partyt gett några halva löften etc.

Vid den tidpunkten hade jag inte en aning om att Jan Guillou eventuellt gick ryssarnas ärenden, utan jag var säker på att han träffade ryssen för att utnyttja honom vid en förestående rysslandsresa.

. Första gången jag fick upp ögonen för att Jan gick lite för långt var en eftermiddag för kanske tre månader sen. Han följde mig till Ex pressens arkiv. Jag skulle dit för att läsa in material för en artikel. Jan i sin tur letade fram klipp från ett möte som Noriska rådet haft någonsstans i Norge, sannolikt Oslo, och började skriva av artilarna i ett reportageblock. På vägen till arkivet hade han informerat mig om att hans vän ryssen bett honom göra en sammanställning på över vad som avhandlats på mötet. Jag sa när jag fick reda på detta:

-Om vår chefredaktör får reda på att Du lämnar så mycket som en rad till ryssen får Du omedelbart avsked.

Han svarade:

-Det här är inget farligt material. Jag hjälper den här ryssen för att han ska hjälpa mig att göra bra reportage under min rysslandsvistelse.

Ytterligare några varningar senare hjälpte inte. Han ansåg materialet vara ofarligt eftersom ryssarna själva kunde läsa samma sak i tidningarna. Jag replikerade med att säga:

-Du fattar väl att de kanske vill ha en hållhake på Dig eller något liknande.

. Som jag tidigare skrev umgicks Jan och jag praktiskt taget varje dag och kväll. Därför fick jag en ganska bra uppfattning om hur många gånger han träffade denna ryss. Det kan vara mellan fem och tio gånger, sannolikt är antalet närmare 10 än 5. Av en tillfällighet fick jag en dag se ett manusblad skrivet på engelska ligga på hans skrivbord på redaktionen, om jag inte minns fel handlade detta om APN. Jag antog att det papperet skulle gå samma väg som materialet om Nordiska Rådet.

Jag började bli alltmer intresserad av Jans kontakter med ryssen, kanske var jag mest rädd för att han "sylvade in sig" för mycket med dem. Emellertid började jag fråga honom alltmer om hans kontakt. Exempel: var brukar ni träffas? Vad talar han om?

Jan berättade att de brukade gå på restaurang Oden och vidare restaurang Fajansen. Jag tror det är de enda han nämnt för mig. Vad de talade om? Jan sa att de talade ofta om hans förestående rysslandsresa men de diskuterade också politik, eftersom hade, eller har, starka kommunist sympatier.

Jan berättade också att han vid olika tillfällen när han träffade ryssen fick gåvor; bland annat vodka och cigarrätter. I dag har han två limpor cigarrätter med nr 636 på redaktionen. Märke Vice Roy. Dessa härstammar enligt han själv från ryssen.

. Först på dagen den 12 april 1967 blev jag verkligen misstänksam mot Jan. Jag kom oförhoppandes in på hans rum. När jag uppenbarade mig rev han ihop några manusblad hastigt och stoppade ner dem i sin skrivbordslåda. Han såg nervös ut. Han hade tidigare på dagen berättat för mig att han just den här kvällen skulle träffa ryssen. Jag började ansätta honom med en del frågor, kanske några på skämt. I stil med:

-Hur är det med agenten? Kan inte jag också få vara med? Frågorna var allvarliga, men jag presenterade dem i en lätt ton för att han inte skulle föras rädd.

Vidare frågade jag honom om ett arv som han skulle ha fått för någon månad sen:

~~-Dom där 4000 kronorna du plötsligt fick på bankboken. Dom kommer väl också från ryssen?~~

Han dementerade det och sa att det var arv från en farbror i Stockholm som avlidit jag tror ~~ett år sen~~ för ett år sen.

Efter en timmes diskussion lättade Jan sitt hjärta och sa att han faktiskt fått betalt för det material han lämnat ryssen. Ca 600 kronor, sa han. Jag sa

-Du är galen. Nu har de ju en hållhaket på Dig.

Jan svarade:

-Om säkerhetspolisen kommer på mig behöver jag bara säga att jag håller på att göra ett reportage, att jag försöker nästla mig in i ryssarnas spionorganisation.

Nu förskte jag att fullt vinna Jans förtroende, så att han skulle berätta allt för mig. Jag ville att han skulle få mig med i den här ryssligan. Han sa att det var omöjligt för om han skulle föreslå mig för ryssen så skulle ryssen förstå att Jan pratat berdvid mun, informerat mig om hans verksamhet. Jan och jag skildes den här kvällen vid St Eriksplan: jag åkte till Bollmora till två flickor, Jan gick som han sa för att träffa ryssen. Under promenaden sa jag:

-Jag tror Du bara hittar på allt det här, jag tror inte du har något material. Efter att jag stött på honom med samma fråga tre kanske fyra gånger, och tråkigt honom, tog han upp ett eller två manusark, gula, skrivna på Fib'Aktuellt papper, Han visade mig dem.

Vi skildes som jag skrev men innan dess sa jag till Jan:

-När Du är klar med ryssen kan Du slå en signal till Bollmora. Det är två flickor där, jag är ensam.

Omkring klockan nio på kvällen ringde Jan från Tennstopet och sa:

-Jag kommer över om Du inte har något emot det. Jag har gjort ett klipp på 800 i kväll.

När han någon timme senare kom till Bollmora visade han mig en packe 100-lappar. Det såg ut att vara ca 800. Jag visste när han lämnat redaktionen att han inte hade några pengar, för han lånade 50 kronor av mig innan vi skildes.

Vi drack en flaska vin tillsammans med flickorna. Jan hade druckit en del med ryssen och vidare tagit en eller flera öl på Tennstopet. När vi var avsides från flickorna talade han om sina vidare planer för ryssarna. Han sa:

-Min nästa uppgift är att stjäla en inter telefonkatalog från amerikanska ambassaden. Men jag vill inte visa mig där, om du vill vara med kan du stjäla den.

Som journalist hade jag nu tre saker att välja på:

. Gå till amerikanske ambassaden, samarbeta med dem och nästla mig in i Jans spionliga.

. Gå till säkerhetspolisen i Stockholm.

. Arbeta med Jan, så han skulle få ändå större förtroende för mig, så jag skulle få mer uppgifter om ~~xxxx~~ verksamheten.

Jag sa:

~~-OK Jag åker ner till ambassaden och tittar efter en telefonbok, men även om jag ser någon så tar jag den inte utan jag kan tala om för dig hur den ser ut. Så kan vi senare avgöra vem ~~xxxx~~ som ska stjäla den och hur den ska stjälas. Jan sa att boken var mycket viktig för ryssarna, att han fått i uppdrag att stjäla den. Han nämnde att den var värd 2000 kronor.~~

Jag åkte ner till ambassaden och hämtade ~~xxx~~ en visumansökan för USA. Sen åkte jag tillbaka till redaktionen och sen vidare till Tennstopet för att träffa Jan. På redaktionen gjorde jag en slags skiss åt Jan som skulle släcka alla hans tankar på att försöka ta något från ambassaden. Någon telefonbok såg jag inte till, men däremot en telfänlista. Jag sa ~~xxxx~~ åt Jan att om han skulle försöka stjäla den listan, som jag för övrigt trodde var värdelös, så skulle han vara observerad från ca 10-15 platser i lokalen.

. Jag var mycket noga med att inte lämna över denna skiss till Jan för jag var rädd för att den skulle kunna användas som provokation. Men i och med att jag visat mitt intresse började Jan, precis som jag trott, berättade allt öppnare; han kääckte ideer hur vi skulle kunna bekanta oss med amerikanska flickor som arbetade på ambassaden etc - och kanske därigenom få tag i boken.

Jag höll hela tiden med honom, men lade vid olika tillfällen in repliker som skulle skrämma honom; om straff etc. Jag trodde att om jag blev allvarlig skulle han säga:

-Jag har bara lurat Dig. Jag är ingen agent.

Den repliken kom aldrig.

I dag på förmiddagen, efter 20-30 timmars betänketid ringde jag insendent Winge och informerade honom om vad jag visste. Jag hade en tanke och det var att gå till amerikanska ambassaden för att kanske senare få en bra story i tidningen. Två saker gjorde att jag avstod: det är olagligt att inte informera svenska säkerhetstjänsten, jag förstod att min eventuella story ~~skulle~~ inte skulle kunna publiceras i Fib/Aktuellt eftersom den eventuella uppgiftslämnaren fanns på tidningen.

Efter att ha talat med Winge informerade jag också min chefredaktör.

PS: Vid vårt samtal den dan när Jan berättade nästan allt för mig sa han också:

-Du kommer ihåg att jag skrev ett reportage om CIA, studenter etc i Stockholm. Det materialet har ryssaerna fått. Vidare har jag skickat över en bild till ambassaden på en grabb som jag intervjuade om som påstod att han var engagerad i CIA.

Detta är vad jag direkt kommer ihåg.

*Ovanstående är skrivet av red. Arne Roland Lemberg
och av honom överlämnat till se Winge.*